

Získanie príslušnosti k cirkvi *sui iuris* podľa platného zákonodárstva katolíckej cirkvi*

Miroslav Konštanc Adam

V krste človek je oslobodený od hriechu, rodí sa k novému životu, oblieka si Krista a včleňuje sa do cirkvi (porov. kán. 675 § 1 KKVC; kán. 849 KKP).¹ Krstom sa automaticky tiež získava aj príslušnosť k cirkvi *sui iuris* (porov. kán. 29 § 1 a kán. 30 KKVC; kán. 111 KKP). Takisto, krstom sa veriaci včleňuje do nejakej partikulárnej cirkvi, napr. do diecézy (porov. kán. 372 § 1 a kán. 369 KKP).²

A tak nie liturgický obrad krstu určuje právne začlenenie niekoho do latinskej cirkvi alebo do niektorej východnej cirkvi *sui iuris*, ale norma práva. Každý jeden veriaci, ako fyzická osoba, právne prináleží nie k nejakému obradu alebo rítu, ale k nejakej cirkvi *sui iuris*.

1. ZÍSKANIE PRÍSLUŠNOSTI K NIEKTorej CIRKVI *sui iuris*

Podľa platných predpisov katolíckej cirkvi (kán. 111 § 1 KKP; porov. kán. 29 § 1 KKVC), ak ešte niekto nedovršil štrnásť rok života, sa krstom zapisuje do cirkvi *sui iuris* rodičov, ak títo sú katolíci a patria k tej istej cirkvi *sui iuris*.

Ak obidvaja rodičia sú katolíci, avšak patria k rozličným cirkvám *sui iuris*, ak sa vzájomne nedohodnú, ich dieťa bude zapísané krstom do cirkvi *sui iuris* otca dieťaťa (porov. kán. 111 § 1 KKP; kán. 29 § 1 KKVC). Ak takíto rodičia požiadajú, aby ich dieťa bolo zapísané k cirkvi *sui iuris* matky dieťaťa, toto dieťa bude zapísané k tejto cirkvi *sui iuris* (porov. kán. 111 § 1 KKP; kán. 29 § 1 KKVC).

---

* Autor povedal prednášku na medzinárodnej konferencii „25 let od promulgate CCEO“, organizovanej CMTF UP v Olomouci dňa 5. júna 2015 v rámci vnútorného grantu IGA_CMTF_2015_003, č. 436100203.

¹ KKP – *Kódex kánonického práva*, latinsko-slovenské vydanie, Bratislava 1996; KKVC – *Kódex kánonov východných cirkví*, Lublin 2012.

² Porov. P. ERDŐ, „Questioni interrituali (interecclesiali) del diritto dei sacramenti (battesimo e cresima),“ *Periodica de re canonica* 84 (1995): 326–327.

Tradičný predpis príslušnosti k cirkvi *sui iuris* detí, pochádzajúcich z katolíckych manželstiev miešaných obradov, k obradu otca dieťaťa nebol nikdy spochybnený v kánonickom práve.³ Potom, ako vstúpil do platnosti *Kódex kánonického práva* a *Kódex kánonov východných cirkví*, ktoré pripúšťajú možnosť zapísať detí do cirkvi *sui iuris* matky „... si ambo parentes concordati voluntate petunt“, vznikli rozličné ťažkosti v tejto oblasti. Najväčšie nedorozumenia, ktoré v súčasnosti pretrvávajú, spočívajú v interpretácii spomínanej „zhodnej vôle“ rodičov a ich prípadného implicitného alebo explicitného úmyslu dať zapísať dieťa k obradu matky.⁴ Nasleduje text príslušných kánonov:

Prijatím krstu sa do latinskej cirkvi zaraďuje dieťa rodičov, ktorí do nej patria, alebo ak jeden z nich do nej nepatrí, obaja zhodne prejavili vôľu, aby dieťa bolo pokrstené v latinskej cirkvi; ak zhodná vôľa chýba, dieťa sa zaraďuje do cirkvi toho obradu, do ktorej patrí otec. (Kán. 111 § 1 KKP)⁵

Dieťa, ktoré ešte nedovršilo štrnásť rok života, sa krstom zapisuje do cirkvi *sui iuris*, do ktorej je zapísaný katolícky otec; ak však len matka je katolíčka, alebo ak obaja rodičia jednomyselne vôľou o to žiadajú, zapisuje sa do cirkvi *sui iuris*, do ktorej patrí matka, pri neporušení partikulárneho práva stanoveného Apoštolskou stolicou. (Kán. 29 § 1 KKVC)⁶

³ V dôsledku častých nezhôd medzi manželmi rozdielnych obradov, nakoľko chýbal všeobecný zákon v tejto oblasti, po vypočutí biskupov obidvoch obradov (latinského a byzantského), kráľovským nariadením, dňa 4. októbra 1814, Kráľovská uhorská miestodržiteľská rada rozhodla, že v Uhorsku všetky deti, bez výnimky, majú nasledovať obrad otca, to znamená, že „... proles e diversi ritus catholicorum matrimoniis progenitae, ob identitate religionis, ritum patris tanquam familiae capitis sequi tenentur“ (CONSILIIUM REGIUM LOCUMTENENTIALE HUNGARICUM, „Resolutio Regia Circularis Die 4. Octobris 1814. Nro 23.034. intimata, j),“ in *Extractus benignarum resolutionum normalium in objectis publico-ecclesiasticis editarum ad annum 1833 inclusive productus*, Tyrnaviae 1834³, 71–72). Podobne rumunskí biskupi byzantského obradu, zjednotení s katolíckou cirkvou v Sedmohradsku, v roku 1873 uzavreli s latinskými biskupmi dohodu, ktorej 17. paragraf predpisoval, že „proles ex matrimonio mixti ritus progenitae ritum patris sequuntur, qui caput familiae est“ (D. REBA, *Izbornik za crkveno-pravne odnose različitih katol. obreda s obzirom na istočno katoličku crkvu na Hrvaskoj*, U Križevcima: Tiskom G. Neubergera, 1911, s. 35).

⁴ Porov. C. VASII, *Fonti canoniche della Chiesa cattolica bizantino-slava nelle eparchie di Mukachevo e Prešov a confronto con il Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium (CCEO)*, Roma, 1996, s. 192.

⁵ CIC, can. 111 § 1 – Ecclesiae latinae per receptum baptismum adscribitur filius parentum, qui ad eam pertineant vel, si alteruter ad eam non pertineat, ambo concordati voluntate optaverint ut proles in Ecclesia latina baptizaretur; quodsi concors voluntas desit, Ecclesiae rituali ad quam pater pertinet adscribitur.

⁶ CCEO, can. 29 § 1 – Filius, qui decimum quartum aetatis annum nondum explevit, per baptismum ascribitur Ecclesiae sui iuris, cui pater catholicus ascriptus est; si vero sola

Pokiaľ ide o predpis kánonu 111 § 1 KKP, dieťa je zapísané k latinskej cirkvi matky, „... ak obaja zhodne prejavili vôľu, aby dieťa bolo pokrstené v latinskej cirkvi“. To znamená, že sa vyžaduje spoločná vôľba, aby krst byl vyslužený v latinskej cirkvi.

V kán. 29 § 1 KKVC dieťa je zapísané k cirkvi *sui iuris*, do ktorej patrí matka, „... ak obaja rodičia jednomyselnou vôľou o to žiadajú“. To znamená, že sa vyžaduje jednomyselná vôľa rodičov a ich formálna žiadosť, aby dieťa bolo zapísané do cirkvi *sui iuris* matky.

Teoreticky, tak ako je formulovaný predpis kán. 111 § 1 KKP, tento neposkytuje rodičom možnosť dať zapísať ich dieťa do niektorej východnej katolíckej cirkvi, ak je matka východného obradu a otec rímsko-katolík. Naozaj, počas zasadnutí PCCICOR jeden z členov tejto komisie, porovnávajúc predpis kán. 29 § 1 KKVC s predpisom kán. 111 § 1 KKP, poznamenal, že *Kódex kánonického práva* „... neposkytuje možnosť prestupu k niektorému východnému obradu, zatiaľ čo pripravovaná schéma východného *Kódexu* ponúka možnosť prestupu k latinskému obradu, ak napr. matka je rímsko-katolíčka“. Coetus de expansione observationum odpovedal, že „v kán. 111 KKP je daná taká istá možnosť“, ⁷ čo je pravda, lebo nezdá sa, že by kán. 111 § 1 KKP vylúčoval možnosť, že by rodičia rozdielnych obradov (latinského a niektorého východného) sa nemohli dohodnúť na tom, že dajú pokrstiť svoje deti vo východnej cirkvi, do ktorej patrí jeden z manželov. Niet teda protirečenia v tejto veci medzi dvomi normatívmi, pretože dieťa je vždy zapísané do cirkvi otca, či už je latinského alebo niektorého východného obradu. A tak, ak otec je východného obradu a matka latinského, dieťa prináleží do východnej cirkvi otca; ak sa rodičia spolu dohodnú, dieťa môže byť zapísané do latinskej cirkvi matky; ak je otec latinského obradu a matka východného obradu, dieťa je zapísané do cirkvi latinského obradu otca, iba ak by sa manželia dohodli, že dieťa zapíšu do cirkvi východného obradu matky. Ak matka žiada a otec s tým súhlasí, ich deti sa môžu dať zapísať do cirkvi matky. V tomto poslednom prípade v podstate ide o to, že „ak by nedošlo k dohode, deti budú zapísané do latinskej cirkvi, pretože je cirkvou otca detí“.⁸

---

mater est catholica aut si ambo parentes concordii voluntate petunt, ascribitur Ecclesiae sui iuris, ad quam mater pertinet, salvo iure particulari a Sede Apostolica statuto.

⁷ Porov. *Nuntia* 28 (1989): 20.

⁸ Porov. M. Brogi, „I cattolici orientali nel Codex Iuris Canonici“, *Antonianum* 58 (1983): 224; pozri tiež *Nuntia* 28 (1989): 20–21; 29 (1989): 36–51.

Preto, berúc do úvahy úmysel zákonodarcu (*mens legislatoris*), úmysel Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý si prial, aby východné cirkvi prekvitali (porov. OE 1), predpis kán. 19 *Kódexu kánonického práva*, ktorý pojednáva o *lacuna legis*, a princíp vzájomného dopĺňania s KKVC, v prípade, že sa rodičia dohodnú pre východnú cirkev matky, ich dieťa bude patriť do tejto východnej cirkvi. V prípade, že by nedošlo k dohode, ich dieťa bude zapísané do cirkvi otca, či už latinského, alebo východného obradu.

„V tejto súvislosti môže vzniknúť prípad, keby rodičia chceli, aby ich deti nepatrili do toho istého obradu, teda aby patrili do rozličných obradov. Stava sa tak vtedy, ak rodičia prejavia úmysel, aby ich synovia boli zapísaní do cirkvi *sui iuris* otca a dcéry do cirkvi *sui iuris* matky. Takéto pravidlo jestvovalo v minulosti...“⁹ u grécko-katolíckych rusínov v poľskej Haliči;¹⁰ a na základe rakúskeho zákona č. 49 o vzťahoch medzi jednotlivými konfesiami (*Interconfessionelle Verhältnisse*) z 25. mája 1868¹¹ a vykonávacej vyhlášky Ministerstva vnútra z 18. januára 1869¹² takáto prax sa rozšírila aj v iných zemiach rakúskeho panstva bývalej rakúsko-uhorskej monarchie, napr. v Čechách i na Morave a Hornom Sliezku.

V skutočnosti ani KKP ani KKVC nevylúčujú možnosť, že by jedne deti toho istého manželského páru boli zapísané do cirkvi *sui iuris* otca, a iné deti do cirkvi *sui iuris* matky.

Takáto možnosť sa zdá byť správna, spôsobí však nemalé ťažkosti, pokiaľ ide o zachovávanie vlastných tradícií, pretože niektorí súrodenci by mali dodržiavať tradi-

⁹ Porov. ERDÖ, „Questioni interrituali,“ s. 334.

¹⁰ V dohode Concordia, uzavretej medzi katolíckymi biskupmi latinského a byzantského obradu v Haliči v októbri 1853, sa navrhovalo, aby deti nasledovali obrad otca (porov. S. S. MUDRYJ, *De transitu ad alium ritum [a byzantino-ucraino ad latinum]*, Romae: PP. Basiliani, 1973, s. 68, 167–169). Dňa 6. októbra 1863 *Propaganda Fide* publikovala vo forme spomínanú Concordia, pričom však citovaný predpis bol zmenený, to znamená, že „proles ex matrimoniis mixti ritus progenitae educabuntur in ritu parentum iuxta sexum“ (*Collectanea S. Congregationis de Propaganda Fide seu Decreta, Instructiones, Rescripta pro Apostolicis Missionibus*, vol. I, Romae, 1907, s. 687); v prípade, že by otec detí bol grécko-katolícky kňaz, potom všetky jeho deti mali nasledovať obrad otca. V prípade, že by deti boli nezákonné, mali vždy nasledovať obrad matky.

¹¹ Porov. J. PEJŠKA, *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*, sv. I, Semily 1932, s. 184.

¹² Porov. A. TAUBER, *Manuale Iuris canonici continuo respectu habito ad Hungariam*, t. I, Sabariae: Typographia Dioecessana, 1912⁴, s. 78, pozn. 2. Vykonávacia vyhláška zo 7. februára 1870 považovala prestúpenie z jedného katolíckeho obradu do niektorého iného za zmenu konfesnej príslušnosti („jeder Wechsel des Ritus gilt als Confessionswechsel“).

cie a zvyky jednej cirkvi, ďalší súrodenci by mali však zachovávať tradície a zvyky inej cirkvi. [...] Druhý vatikánsky koncil (porov. OE 21), s cieľom podporovať jednotu v rodinách, dovoľuje členom rodín rozdielných obradov, aby sa prispôbili jednej z dvoch disciplín; v našom prípade, deti rodičov, keby ich rodičia dali zapísať do cirkví rozličných obradov, v skutočnosti by mali byť vychovávané v tradícii len jedného obradu, s vylúčením toho druhého.¹³

2. PASTORAČNÉ PROBLÉMY

Pokiaľ ide o doktrínu a text spomínaných kánonov, všetko sa zdá byť jasné, v pastoraácii sa však môžeme stretnúť s nasledovnými problémami:

1) Aké sú formálne požiadavky, o ktorých sa zmieňuje kán. 29 § 1 KKVC? Je postačujúca ústna žiadosť vo chvíli krstu, alebo takáto žiadosť sa bude musieť predložiť písomne, pred svedkami, a len potom kňaz, ktorý vyslúži krst, bude môcť o tom urobiť záznam do poznámok v knihe pokrstených farnosti, aby o tom jestvoval zdokumentovaný dôkaz pre budúcnosť?

2) Ak rodičia, z ktorých otec je katolík východného obradu a matka rímsko-katolíčka, požiadajú rímsko-katolíckeho farára, aby vyslúžil krst pre ich dieťa, bez toho, aby sa vyslovne zmienili, že chcú, aby bolo zapísané do latinskej cirkvi, bude možné interpretovať takýto krst za dostatočné prejavenie zhodnej vôle, aby ich dieťa bolo zapísané v cirkvi latinského obradu?

3) Či to isté platí aj v opačnom prípade? To znamená, či dieťa bude zapísané do niektorej katolíckej cirkvi východného obradu v prípade, že rodičia, z ktorých otec je rímsko-katolík a matka katolíčka východného obradu, odnesú svoje dieťa na krst do katolíckej cirkvi východného obradu, bez výslovného požiadania, aby bolo zapísané do tejto katolíckej cirkvi východného obradu?

4) Ak katolícky otec východného obradu chce, aby jeho dieťa patrilo do katolíckej cirkvi východného obradu a z nejakého dôvodu dovoľí,

¹³ Porov. Brogi, „I Cattolici Orientali,“ s. 225–226. Okrem toho Brogi na s. 225 toho istého príspevku píše: „... je známe, že Pôstne obdobie začína v latinskej cirkvi na Popolcovú stredu, zatiaľ čo pre väčšinu východných cirkví už začalo dva dni predtým; je rozdielny spôsob pôstu; obrady Veľkého týždňa sa slávia s rovnakou slávnosťou takmer v tom istom čase v latinských kostoloch i vo východných chrámoch, a tak rodina buď sa rozdelí alebo sa zúčastní na obradoch v kostole a nepôjde do chrámu, alebo opačne; to isté platí o účasti na nedeľnom eucharistickom slávení.“

aby bolo pokrstené v latinskej cirkvi, do ktorej patrí matka dieťaťa, bude musieť nejakým spôsobom deklarovať, že nesúhlasí s tým, aby jeho dieťa bolo zapísané do latinskej cirkvi?

V podstate niet protirečenia medzi obidvomi normatívmi v tejto veci, pretože ako *Kódex kánonického práva*, tak aj *Kódex kánonov východných cirkví* predpisuje, že v prípade, že sa rodičia nedohodnú, ich dieťa sa zapíše do tej cirkvi, do ktorej patrí otec dieťaťa. Môžu nastať nasledovné situácie:

a) Ak rodičia patria k tej istej cirkvi, ich deti sú zapísané do cirkvi rodičov;

b) Ak otec je rímsko-katolík a matka katolíčka východného obradu, ich dieťa je zapísané do cirkvi latinského obradu otca;

c) Ak otec je rímsko-katolík a matka katolíčka východného obradu, ich dieťa môže byť zapísané do katolíckej cirkvi matky východného obradu, ak obaja rodičia zhodne prejavili vôľu v tomto zmysle;

d) Ak je otec východný katolík a matka latinského obradu, ich dieťa je zapísané do katolíckej cirkvi východného obradu otca;

e) Ak je otec východný katolík a matka latinského obradu, ich dieťa je zapísané do latinskej cirkvi matky, ak obaja rodičia zhodne prejavili vôľu v tomto zmysle;

f) Ak zhodná vôľa rodičov chýba, ich dieťa je vždy zapísané do cirkvi otca dieťaťa (latinského obradu alebo katolíckeho východného obradu).

A tak je zrejmé, že obidve zákonodárstva by nemali predstavovať vážne rozdiely, hoci *Kódex kánonického práva* sa na prvý pohľad zdá byť restriktívny. Nevyhnutná požiadavka, aby rodičia predložili formálnu žiadosť, aby ich dieťa bolo zapísané do cirkvi matky, je výslovná v kán. 29 § 1 KKVC; v kán. 111 § 1 KKP je implicitná, pretože spoločná vôľa, aby krst bol vyslužený v latinskej cirkvi matky, vyžaduje formálnu žiadosť, aby sa tak stalo. Je treba poznamenať, že spoločná dohoda rodičov musí byť prejavená vyhlásením obidvoch rodičov pred farárom, ktorý má vyslúžiť krst; okrem toho, táto spoločná „... dohoda musí byť zapísaná v knihe pokrstených tej farnosti, v ktorej bol vyslužený krst, aby sa predišlo každej pochybnosti ohľadom prináležitosti k cirkvi *sui iuris*“.¹⁴

Je samozrejme, že žiadosť musí byť výslovne prejavená pred farárom, ktorý má krstiť. Len takto farár bude môcť zapísať do knihy pokrstených cirkiev matky, do ktorej je zapísané dieťa tým, že mu bol vyslužený krst.

¹⁴ Porov. D. SALACHAS, „L'appartenenza giuridica dei fedeli a una Chiesa orientale sui iuris o alla Chiesa latina,“ *Periodica de re canonica* 83 (1994): 28.

Ak takáto žiadosť nebude prejavená výslovným spôsobom, teda explicitne, dieťa bude zapísané, podľa normy práva, do cirkvi otca, hoci by bolo pokrstené v liturgickom obrade matky.

Kán. 37 KKVC predpisuje, že každé zapísanie do niektorej cirkvi *sui iuris* sa má zaznačiť v knihe pokrstených farnosti, kde sa slávil krst, alebo ak je žiadosť, nevyhnutná pre právny status dieťaťa, predložená ústne s prehlásením vykonaným pred farárom, ktorý má sláviť krst; farár, nakoľko je úradným služobníkom cirkvi, zaručuje právnu hodnotu žiadosti a vykoná zapísanie do knihy pokrstených farnosti. Toto zapísanie, vykonané farárom, predstavuje pre budúcnosť dôkaz o príslušnosti dieťaťa k cirkvi matky. Nie je potrebné, aby žiadosť bola predložená písomne, ani pred svedkami. Farár je verejným svedkom o všetkom tomto, a tak sa nevyžaduje prítomnosť iných svedkov.¹⁵

3. PLATNÉ PRESTÚPENIE DO NIEKTOREJ INEJ CIRKVI *SUI IURIS*

Prestúpenie veriaceho do niektorej východnej cirkvi *sui iuris* alebo do latinskej cirkvi, nazývané tiež „zmena obradu“, sa môže uskutočniť platne podľa normy práva (*ad normam iuris*), okrem toho o túto zmenu veriaci musí slobodne požiadať.

Kán. 112 § 1,1° KKP, predpisuje:

Po prijatí krstu sa do inej cirkvi svojprávneho obradu začleňujú: kto dostal povolenie ad Apoštolskej stolice.

Kán. 32 KKVC o tejto veci predpisuje takto:

---

¹⁵ P. ERDŐ poznámenáva: „Zdá sa nanajvýš vhodné, aby na miestnej úrovni jestvoval nejaký normatív, možno predpis partikulárneho práva, na ktorom by sa zhodli všetky cirkvi *sui iuris*, ktoré majú vlastnú hierarchiu na tom istom území, aby boli jasné formality, ktoré by sa vyžadovali od katolíckych rodičov rozdielnych obradov, ktorí by chceli deklarovať zhodnú vôľu ohľadom obradu svojich detí, aj to, akú podobu ma mať zápis o tejto veci. Napr. predpis môže požadovať, aby zhodná vôľa rodičov zapísať vlastné dieťa do cirkvi *sui iuris* matky bola deklarovaná písomne vo farnosti, v ktorej sa má sláviť krst, a aby farár o tom vykonal zápis v knihe pokrstených farnosti (v poznámkach) a aby toto písomné prehlásenie bolo uchované vo farskom archíve, porov. kán. 535 § 4 KKP; kán. 296 §§ 2 a 4 KKVC“ (porov. ERDŐ, „Questioni interrituali“, s. 333–334).

§ 1. Nikto nemôže, bez súhlasu Apoštolskej stolice, platne prestúpiť do inej cirkvi *sui iuris*.

§ 2. Ak však ide o veriaceho v Krista eparchie niektorej cirkvi *sui iuris*, ktorý žiada prestúpiť do inej cirkvi *sui iuris*, ktorá má na tom istom území vlastnú eparchiu, tento súhlas Apoštolskej stolice sa predpokladá, ak eparchialni biskupi jednej aj druhej eparchie s prestúpením písomne súhlasia.

Kódex kánonického práva z r. 1983 „ponechal podstatu predchádzajúceho zákona (porov. kán. 98 § 3 CIC z r. 1917), hoci zjednodušil terminológiu. A tak v kán. 112 § 1,1° KKP z r. 1983 čítame, že „do inej cirkvi svojprávneho obradu (*sui iuris*) sa začleňujú pokrstení (katolíci), ktorí dostali *dovolenie* od Apoštolskej stolice. Ak niet tohto dovolenia, nemôže sa uskutočniť spomínané nové začlenenie. Apoštolská stolica, aby mohla udeliť dovolenie, vyžaduje kánonické dôvody“.¹⁶

Predpis *Kódexu kánonov východných cirkví* „sa týka len východných cirkví (porov. kán. 1 KKVC), samozrejme sa však týka aj latinských veriacich, ktorí majú v úmysle prestúpiť do niektorej východnej cirkvi, nakoľko nijaká východná cirkev ich nemôže platne začleniť, ak nie je zachovaný predpis KKVC; normatív platí aj pre prestúpenie do latinskej cirkvi, pretože, ak sa nezachová, východný veriaci (katolíci), subjekt predpisov KKVC, zostane začlenený, so všetkými účinkami, vo východnej cirkvi, z ktorej má v skutočnosti v úmysle odísť“.¹⁷

Kán. 32 KKVC zakazuje každému katolíckemu veriacemu platne prestúpiť do niektorej inej cirkvi *sui iuris* bez súhlasu Apoštolskej stolice, ktorý sa však v niektorých prípadoch predpokladá. Tento normatív je inšpirovaný dekrétom *Orientalium Ecclesiarum*, ktorý vyhlasuje, že „všetci katolíci [...] nech si všade ponechajú svoj obrad a nech ho podľa možnosti zachovávajú; pritom zostáva nedotknuté právo jednotlivcov, pospolitostí a krajov obrátiť sa vo zvláštnych prípadoch na Apoštolskú stolicu“ (OE 4).¹⁸

Formulácia koncilového textu je viac menej exhortatívna, avšak v každom prípade sa jedná o skutočný normatív, hoci neupresňuje, či predloženie žiadosti na Apoštolskú stolicu sa vyžaduje ku platnosti prestúpenia. Kán. 32 § 1 KKVC však

¹⁶ Porov. BROGI, „I Cattolici Orientali,“ s. 228–229.

¹⁷ Porov. M. BROGI, „Licenza presunta della Santa Sede per il cambiamento di Chiesa ‚sui iuris‘,“ *Revista española de derecho canónico* 50 (1993): 663–664.

¹⁸ „Omnes et singuli catholici [...] proprium ubique terrarum retineant ritum eumque colant et pro viribus observent; salvo iure recurrendi ad Sedem Apostolicam in casibus peculiaribus personarum, communitatum, vel regionum“ (OE 4).

vyžaduje súhlas Apoštolskej stolice ku právnej platnosti prestúpenia do niektorej inej cirkvi *sui iuris*. Prísnosť tohto normatívu sa zdôvodňuje eklesiologickým a právnym chápaním cirkvi *sui iuris*, takisto chápaním samotného obradu (*ritus*), že je liturgickým, teologickým, duchovným a disciplinárnym dedičstvom, odlišným kultúrou a historickými okolnosťami národov, ktoré sa vyjadruje spôsobom prežívania viery vlastným každej cirkvi *sui iuris* (porov. kán. 28 § 1 KKVC). V jednote všeobecnej cirkvi, každý veriaci je povinný ponechať, vážiť a zachovať obrad vlastnej cirkvi, avšak Apoštolská stolica ako najvyšší rozhodca v medziobradových vzťahoch má starosť o dobro duší, urobí potrebné opatrenia v osobitných prípadoch osôb, pospolitostí a krajov, ktorí požiadajú o takéto prestúpenie.¹⁹

Pokiaľ ide o predpis kán. 32 § 2 KKVC, tento predpokladá súhlas Apoštolskej stolice na prestúpenie z jednej cirkvi *sui iuris* do niektorej inej. Podmienky na takýto predpokladaný súhlas sú dve: že cirkvi *sui iuris* – a *qua* a *ad quam* prestúpenie – majú na tom istom území vlastnú eparchiu; a že eparchiálni biskupi obidvoch eparchií písomne súhlasia s prestúpením. Len pri zachovaní vyššie spomínaných podmienok sa predpokladá súhlas Apoštolskej stolice, a preto nie je potrebné obrácať sa priamo na ňu. Pokiaľ ide o tento predpokladaný súhlas, štyria konzultori navrhli, „... nech niet zmienky o predpokladanom súhlase Svätej stolice, a nech sa všetko vybavuje na základe žiadosti (*petitio*) toho, kto sa chce začleniť do cirkvi odlišného obradu a na základe písomného súhlasu biskupov, ktorých sa to týka“; jeden konzultor na druhej strane „... požiadal, aby § 2 bol vypustený, pretože by sa takto otvorila brána ‚nespočítateľných prípadov zneužívania‘ tejto možnosti“. *Kódex kánonov východných cirkví* ponechal nevyhnutnosť súhlasu Apoštolskej stolice, ako aj § 2 kán. 32, a pripomenul, že „aj predpokladaný súhlas (*licentia praesumpta*) je skutočný súhlas (*licentia*)“.²⁰

Predpis kán. 32 § 2 KKVC sa bezpochyby uplatňuje, ak obidve cirkvi *sui iuris* sú východné, avšak zostávala pochybnosť, či sa aplikuje aj v prípadoch, ak jedna z cirkví *sui iuris* je latinská cirkev; nejasnosť bola preto predložená na vyriešenie Pápežskej rade na výklad textov zákonov.²¹

¹⁹ Porov. SALACHAS, „L'appartenenza giuridica,“ s. 38.

²⁰ Porov. *Nuntia* 22 (1986): 27–28. To, že predpokladaný súhlas (*licentia*) Apoštolskej stolice na prestúpenie z jednej cirkvi *sui iuris* do niektorej inej, sa vyžaduje ku platnosti, vysvetľuje P. SZABÓ, „La natura giuridica della licenza per il cambiamento di Chiesa «sui iuris» e la sua incidenza sulla prassi canonica,“ *Eastern Canon Law* 1, č. 1–2 (2012): 72–74.

²¹ Porov. *Communicationes* 24 (1992): 14 a 197.

4. RESKRIPT *EX AUDIENTIA SS.MI* Z 26. NOVEMBRA 1992

Z iniciatívy spomínanej Pápežskej rady (*probato iudicio*), Zákonodarca vydal *Rescriptum ex audientia*, na základe ktorého aj dovolenie požadované v *Kódexe kánonického práva* sa môže predpokladať; nakoľko reskript necituje KKVC, je možné tvrdiť, že Zákonodarca promulgoval pre latinskú cirkev nový normatív, avšak veľmi ľahké je nájsť súvislosti s KKVC. Nasleduje text reskriptu *Ex audientia Sanctissimi*, zo dňa 26. novembra 1992:

Podľa normy kán. 112 § 1 *KKP* je zakázané komukoľvek po prijatí krstu začleniť sa do inej svojprávnej cirkvi, ak mu nebol daný súhlas od Apoštolskej stolice. O tejto záležitosti Najvyšší veľkňaz Ján Pavol II. po tom, čo si vypočul mienku Pápežskej rady na výklad textov zákonov, ustanovil, že takýto súhlas sa môže predpokladať, kedykoľvek by kresťan latinskej cirkvi požiadal o prestup do inej svojprávnej obradovej cirkvi, ak sa územie jej eparchie nachádza v tých istých hraniciach, len keď eparchiálni biskupi oboch eparchií vzájomne písomne súhlasili.²²

Preto, pokiaľ ide o rímsko-katolíka, ktorý žiada o prestúpenie do východnej cirkvi *sui iuris*, ktorá má na tom istom území vlastnú eparchiu, tento súhlas Apoštolskej stolice sa predpokladá, pokiaľ východný eparcha a latinský biskup písomne dajú súhlas na prestúpenie.

Je treba poznamenať, že Apoštolská stolica tým, že udelí veriacemu latinskej cirkvi indult na prestúpenie do východnej cirkvi, vždy pripojí klauzulu, ktorou sa mu zakazuje udelenie kňazstva, ak by bol ženatým mužom. Týmto spôsobom sa snaží vylúčiť podvodný úmysel rímsko-katolíckych mužov, ktorí by chceli prestúpiť do východnej cirkvi s tým, aby sa mohli stať ženatými kňazmi. Tento zákaz platí aj vtedy, keď by niekto prestúpoval z latinskej cirkvi do východnej cirkvi na základe predpokladaného súhlasu Apoštolskej stolice.²³

²² „Ad normam can. 112 § 1, 1° Codicis Iuris Canonici, quisque vetatur post susceptum Baptismum alii ascribi Ecclesiae rituali sui iuris, nisi licentia ei facta ab Apostolica Sede. Hac de re, probato iudicio Pontificii Consilii de Legum Textibus Interpretandis, Summus Pontifex Ioannes Paulus II statuit eiusmodi licentiam praesumi posse, quoties transitum ad aliam Ecclesiam ritalem sui iuris sibi petierit Christifidelis Ecclesiae Latinae, quae Eparchiam suam intra eosdem fines habet, dummodo Episcopi dioecesani utriusque dioecesis in id secum ipsi scripto consentiant“ (AAS 85 [1993], s. 81; pozri tiež *Enchiridion Vaticanum* 13/2138).

²³ POROV. D. SALACHAS – K. NITKIEWICZ, *Rapporti interecclesiali tra cattolici orientali e latini: Sussidio canonico-pastorale*, Roma: Edizioni Orientalia Christiana, 2007, 138.

Brogi vo svojom komentari vysvetľuje, že spomínaný „reskript sa vzťahuje len na prípad prestúpu z latinskej cirkvi do niektorej východnej cirkvi, nedá sa však aplikovať na opačný prípad. Z toho vyplýva, že sa nedá použiť v prípade, že by rímsko-katolícky biskup mohol začleniť do latinskej cirkvi nejakého východného veriaceho, hoci by bol dostal písomný súhlas od svojho východného eparchu: pokiaľ je to tak, na každé začlenenie východného veriaceho do latinskej cirkvi je treba požiadať o výslovný súhlas Svätej stolice.“²⁴

Odlíšný výklad tohto reskriptu poskytujú významní pedagógovia východného kánonického práva, a to nielen v Ríme. Argumentujú tým, že východný katolícky veriaci sa môže začleniť do latinskej cirkvi vo svetle kán. 32 § 2 KKVC, pretože *Kódex kánonov východných cirkví* považuje latinskú cirkev za cirkev *sui iuris*. I napriek tomu, začiatkom roku 1994 Štátny sekretariát Svätej stolice informoval apoštolské nunciatúry, že *Rescriptum ex audientia Ss.mi* sa nevzťahuje na žiadosti o prestúpenie východných veriacich do latinskej cirkvi, a pre každý takýto prípad je potrebné požiadať o výslovný súhlas Apoštolskej stolice.²⁵

Aj Kongregácia pre východné cirkvi v Ríme sa viackrát vyjadrila, že spomínaný reskript *Ex audientia Ss.mi* sa nevzťahuje na prípad nejakého východného veriaceho, ktorý žiada o začlenenie do latinskej cirkvi, hoci by mal na tom istom území vlastnú eparchiu a obaja biskupi by boli dali písomný súhlas na prestúpenie.

Prísnosť a obmedzujúci charakter tohto normatívu sa zdôvodňuje ekleziologickým a právnym chápaním cirkvi *sui iuris*, takisto chápaním samotného obradu (*ritus*), že je liturgickým, teologickým, duchovným a disciplinárnym dedičstvom (porov. kán. 28 § 1 KKVC). V jednote všeobecnej cirkvi, každý veriaci katolík je povinný ponechať, vážiť a zachovať obrad vlastnej cirkvi, avšak Apoštolská stolica ako najvyšší rozhodca v medzicirkevných vzťahoch má starosť o dobro duší, urobí potrebné opatrenia v osobitných prípadoch osôb, pospolitostí a krajov, ktorí požia-

²⁴ Porov. BROGI, „Licenza presunta,“ s. 666.

²⁵ Napr. kardinál Giovanni Coppa, ešte ako apoštolský nuncius v Prahe, dňa 29. apríla 1994 (n. 317/94) poslal list vtedajšiemu prešovskému grécko-katolíckemu biskupovi Mons. Jánovi Hirkovi, ktorým mu oznamoval: „Eadem Congregatio Te informat, hanc dispositionem non valere pro fidelibus orientalibus, qui cupiunt ad Ecclesiam latinam transire; singuli igitur casus praesentandi sunt Apostolicae Sedi“ (O. NAGY, „Interpretácia kánona 32 Kódexu kánonov východných cirkví,“ *Duchovný pastier* 82 [2001]: 75, pozn. 11).

dajú o takéto prestúpenie. Kompetentným dikastériom v tejto veci je Kongregácia pre východné cirkvi.²⁶

Vyjasnenie vyššie spomínanej rozdielnej interpretácie reskriptu *Ex audientia Ss.mi* priniesla až „vysvetľujúca poznámka ku kán. 1 KKVC“, ktorú dňa 8. decembra 2011 publikovala Pápežská rada na výklad textov zákonov. V tejto „vysvetľujúcej poznámke“ sa tvrdí, že termínom „latinská cirkev“ „sa vyjadruje implicitne“ cirkev *sui iuris* v každom kánone, ktorý sa týka interekleziálnych vzťahov, a tak teraz už je jasné, že kán. 32 § 2 KKVC v sebe zahŕňa možnosť pre východného katolíka stať sa latinským katolíkom podľa tam uvedeného spôsobu.²⁷ Kongregácia pre východné cirkvi podľa toho prispôsobila prax udeľovania dovolenia, o ktorom je reč v kán. 32 § 2 KKVC.

5. PRESTÚPENIE Z JEDNEJ CIRKVI *SUI IURIS* DO INEJ PRI PRÍLEŽITOSTI SOBÁŠA

Pokiaľ ide o prestúpenie z jednej cirkvi *sui iuris* do niektorej inej pri príležitosti sobáša, platí nasledovný predpis:

Po prijatí krstu sa do inej cirkvi svojprávneho obradu začleňujú: manželská stránka, ktorá pri uzavieraní manželstva alebo počas jeho trvania vyhlásila, že prestupuje do cirkvi svojprávneho obradu druhej stránky; po rozviazaní manželstva sa môže slobodne vrátiť do latinskej cirkvi. (Kán. 112 § 1,2° KKP)²⁸

²⁶ Porov. SALACHAS – NITKIEWICZ, *Rapporti interecclesiali*, s. 138–139. Vo „východných oblastiach“ Kongregácia pre východné cirkvi veľmi zriedkavo udeľuje dovolenie na prestúpenie z jednej východnej cirkvi do niektorej inej a ešte zriedkavejšie z východnej cirkvi do latinskej cirkvi. Takéto dovolenia sa častejšie udeľujú na prestúpenie z jednej cirkvi do druhej v diaspore. Jedným z dôvodov, kvôli ktorému sa dovolenie udeľuje, je napr. jednota rodiny, ktorej členovia (otec, matka, deti) patria do rozličných cirkví.

²⁷ Porov. P. GEFAELL, *Some Canon Law Issues on the Pastoral Care of Eastern Faithful Outside the Territory of Their Church «sui iuris»*, in L. LORUSSO – L. SABBARESE (ed), *Oriente e Occidente: Respiro a due polmoni*, Studi in onore di Dimitrios Salachas, Città del Vaticano: Urbaniana University Press, 2014, s. 27. Pozri tiež PONTIFICIO CONSILIO PER I TESTI LEGISLATIVI, „Nota explicativa quoad can. 1 CCEO,“ 8 December 2011, in *Communicationes* 34 (2011): 315–316.

²⁸ CIC, can. 112 §1,2° – Post receptum baptismum, alii Ecclesiae rituali sui iuris adscribuntur: coniux qui, in matrimonio ineundo vel eo durante, ad Ecclesias rituales sui iuris alterius coniugis se transire declaraverit; matrimonio autem soluto, libere potest ad latinam Ecclesiam redire.

Žena môže prestúpiť do cirkvi *sui iuris* muža pri slávení manželstva, alebo počas neho; avšak po rozviazaní manželstva sa môže slobodne vrátiť do predchádzajúcej cirkvi *sui iuris*. (Kán. 33 KKVC)²⁹

Predpis kán. 112 § 1,2° KKP potvrdzuje právo rímsko-katolíckeho manžela alebo rímsko-katolíckej manželky na prestúpenie do cirkvi *sui iuris* manžela alebo manželky, počas slávania manželstva alebo počas jeho trvania; ak by však toto manželstvo bolo rozviazané, bude môcť sa slobodne vrátiť do latinskej cirkvi. Predpis kán. 33 KKVC priznáva takéto právo len manželke, ktorá počas slávania manželstva alebo počas jeho trvania, môže prestúpiť do cirkvi *sui iuris* manžela, avšak má právo, ak by došlo k rozviazaniu manželstva, slobodne sa vrátiť do svojej pôvodnej cirkvi.³⁰

A tak „manžel, ktorý by chcel prestúpiť do cirkvi *sui iuris* manželky, východného alebo latinského obradu, sa preto bude musieť vždy obrátiť na Svätú stolicu; ak je rímsko-katolík, pretože východná cirkev ho nemôže platne začleniť bez súhlasu Apoštolskej stolice a, ak je východným katolíkom, pretože citovaný kán. 33 KKVC sa vzťahuje len na manželku a nie na manžela“.³¹

Predpis kán. 33 KKVC, ktorý v sebe obsahuje predpis predchádzajúceho práva kán. 9 *Cleri Sanctitati*, ktorý dovoľuje len manželke začleniť sa do cirkvi *sui iuris* manžela, a nie opačne, zvýrazňuje východnú mentalitu a zvyk, že manžel prevyšuje manželku, alebo inými slovami, že manželka nasleduje právny status manžela.³²

Ďalší prípad povoleného prestupu *ex iure* je formulovaný v predpise kán. 112 § 1,3° KKP:

Po prijatí krstu sa do inej cirkvi svojprávneho obradu začleňujú: deti tých, o ktorých sa hovorí v bode 1 a 2, pred dovŕšením štrnásteho roku života a takisto v miešanom manželstve deti katolíckej stránky, ktorá zákonne prešla do cirkvi iného obradu; po dovŕšení tohto veku sa však môžu vrátiť do latinskej cirkvi.³³

²⁹ CCEO, can. 33 – *Integrum est mulieri ad Ecclesias sui iuris viri transire in matrimonio celebrando vel eo durante; matrimonio autem soluto libere potest ad pristinam Ecclesiam sui iuris redire.*

³⁰ Porov. D. SALACHAS, *Istituzioni di diritto canonico delle Chiese cattoliche orientali*, Roma-Bologna: Dehoniane, 1993, s. 86.

³¹ Porov. BROGI, „Licenza presunta,“ s. 664.

³² Komentár k tejto veci sa nachádza napr. v publikácii: SALACHAS, *Istituzioni di diritto canonico*, s. 86–87.

³³ Can. 112 §1,3° del CIC: *Post receptum baptismum, alii Ecclesiae rituali sui iuris ascribuntur: filii eorum, de quibus in nn. 1 et 2, ante decimum quartum aetatis annum completum itemque, in matrimonio mixto, filii partis catholicae quae ad aliam Eccle-*

Kán 34 KKVC predpisuje podobne:

Ak do inej cirkvi *sui iuris* prestupujú rodičia, alebo v miešanom manželstve katolícky manžel, deti pred dovŕšením štrnásteho roku života sa samým právom zapisujú do tej istej cirkvi; ak však v manželstve medzi katolíkmi len jeden z rodičov prestupuje do inej cirkvi *sui iuris*, deti prestupujú iba vtedy, ak obidvaja rodičia súhlasia; avšak po dovŕšení štrnásteho roku života sa deti môžu vrátiť do predchádzajúcej cirkvi *sui iuris*.³⁴

Kán. 112 § 1,3° KKP a kán. 34 KKVC sa teda zaoberajú deťmi pred dovŕšením ich štrnásteho roku života a predpisujú to, čo nasleduje:

- Ak rodičia zákonne prestupujú do inej cirkvi *sui iuris*, ich deti sa samým právom zapisujú do tej istej cirkvi;
- Ak v miešanom manželstve katolícky manžel zákonne prestupuje do inej cirkvi *sui iuris*, ich deti sa samým právom zapisujú do tej istej cirkvi katolíckej stránky. V miešanom manželstve teda katolícka stránka so súhlasom Apoštolskej stolice môže prestúpiť do katolíckej cirkvi *sui iuris*, ktorá obradovo zodpovedá cirkvi, do ktorej patrí nekatolícka stránka;
- Ak v manželstve dvoch katolíkov, len jeden z manželov zákonne prestupuje do inej východnej cirkvi *sui iuris* alebo do latinskej cirkvi, ich deti sa zapisujú do tej istej cirkvi, ak obaja rodičia s tým súhlasia. [...] Avšak po dovŕšení štrnásteho roku života sa deti môžu vrátiť do cirkvi, do ktorej patrili rodičia predtým, alebo do ktorej patrila katolícky rodič v miešanom manželstve.³⁵

Pokiaľ ide o procedúru na zapísanie k niektorej cirkvi *sui iuris*, *Kódex kánonov východných cirkví*, ktorý upravuje predchádzajúce predpisy zjednodušením normatívu formulovaného v kán. 13 *Cleri Sanctitati*. A tak v zmysle kán. 36 KKVC, každé prestúpenie z jednej cirkvi *sui iuris* do inej má účinnosť od chvíle vyhlásenia, vykonaného pred miestnym hierarchom tejto cirkvi, alebo vlastným farárom, alebo kňazom delegovaným jed-

---

siam rituum legitime transierit; adepta vero hac aetate, iidem possunt ad latinam Ecclesiam redire.

³⁴ Can. 34 CCEO: Si ad aliam Ecclesiam sui iuris transeunt parentes vel in matrimonio mixto coniux catholicus, filii infra decimum quartum aetatis annum expletum ipso iure eidem Ecclesiae ascribuntur; si vero in matrimonio inter catholicos unus tantum parentum ad aliam Ecclesiam sui iuris transit, filii transeunt solummodo, si ambo parentes consenserunt; expleto vero decimo quarto aetatis anno filii ad pristinam Ecclesiam sui iuris redire possunt.

³⁵ Porov. D. SALACHAS, „Problematiche interrituali nei due Codici orientale e latino,“ *Apollinaris* 67 (1994): 647–648.

ným, alebo druhým, a dvoma svedkami, ak reskript Apoštolskej stolice nevyžaduje iné. Na základe kán. 37 KKVC každé zapísanie do niektorej cirkvi *sui iuris*, alebo prestúpenie do inej cirkvi *sui iuris*, sa má zaznačiť v knihe pokrstených farnosti, kde sa slávil krst, ak vyžaduje potreba, aj v latinskej cirkvi. Z toho vyplýva, že predpisom tohto kánonu je viazaná aj latinská cirkev.

Je samozrejmé, že predpis kán. 36 KKVC zaväzuje svojím spôsobom aj latinskú cirkev, aspoň preto, že akt, ktorým sa mení kánonický status nejakej osoby, sa musí vykonať vo vonkajšom fóre; okrem toho sa vyžaduje, aby rozhodnutie o prestúpení bolo prijaté osobou schopnou zapísať to do nejakého oficiálneho registra latinskej cirkvi a oficiálne to oznámiť farárovi východnej cirkvi *sui iuris*, ktorý je povinný o tom vykonať zápis do knihy pokrstených svojej farnosti (porov. kán. 535 § 3 KKP a kán. 296 § 2 KKVC).³⁶

ZÁVER

Od zachovania týchto predpisov môže závisieť aj platnosť manželstva. Bolo by preto neplatné manželstvo dvoch východných katolíkov, pokrstených alebo omylom, alebo z nevyhnutnosti (ak niet kňaza vlastného obradu) v latinskej cirkvi. Takéto manželstvo by bolo neplatné v sile kán. 1109 KKP, ak by sa slávil v latinskej cirkvi, nakoľko rímsko-katolícky farár by nebol kompetentný, aby mohol asistovať.³⁷

Podobné prípady sa stavajú nie zriedka nielen v USA a v Kanade, ako o tom píše Prader,³⁸ ale aj v krajinách strednej a východnej Európy, a v súčasnosti vo všetkých krajinách Európskej únie, a to kvôli veľkému

³⁶ Porov. BROGI, „Licenza presunta,“ s. 666.

³⁷ Otázka je, či by sa takomto prípade dal uplatniť princíp *supplet Ecclesia* v zmysle kán. 144 KKP, resp. kán. 994 KKVC. Problém spočíva v tom, že len veľmi ťažko by sa dalo odvolať na *error communis de iure*, nakoľko v doteraz dokumentovaných prípadoch farár jedného či druhého obradu vie, že nemá delegáciu, a i napriek tomu asistuje pri sobáši katolíkov, ktorí obaja patria do inej cirkvi *sui iuris*.

³⁸ POROV. J. PRADER, *La legislazione matrimoniale latina e orientale*, Roma: Dehoniane, 1993, s. 20. „Okrem toho, kán. 689 § 1 KKVC predpisuje, že farár miesta, kde sa slávil krst, musí zaznačiť do knihy pokrstených okrem iného aj cirkev *sui iuris*, do ktorej je pokrstený začlenený. Kán. 877 § 1 KKP sa nezmieňuje o tejto povinnosti. I napriek tomu, ak rímsko-katolícky farár vysluhuje krst dieťaťu, ktorého rodičia sú východní katolíci, do knihy pokrstených farnosti musí zaznačiť aj východnú cirkev *sui iuris*, do ktorej je pokrstené dieťa začlenené podľa normy kán. 29 KKVC“ (POROV. SALACHAS, „L'appartenenza giuridica,“ s. 48).

množstvu imigrovaných východných katolíkov, ktorí dávajú pokrstiť svoje deti v rímsko-katolíckych kostoloch, pretože nemajú kňaza svojho obradu.

Zachovanie týchto predpisov je dôležité aj na prijímanie do rehoľných inštitútov niektorej inej cirkvi *sui iuris*. Stáva sa totiž dosť často, že východní katolíci žiadajú o prijatie do rehoľného inštitútu latinskej cirkvi. Do úvahy prichádzajú dve možnosti: 1) prijatie do rehoľného inštitútu latinskej cirkvi, ktorá nemá Provinciu východného obradu a ani dom; 2) prijatie do niektorej Provincie alebo do domu východného obradu rehoľného inštitútu latinskej cirkvi. Kán. 451 KKVC predpisuje, že „do noviciátu monastiera inej cirkvi *sui iuris* nemôže byť bez dovolenia Apoštolskej stolice nikto dovolene prijatý, ak neide o kandidáta, ktorý bol určený pre závislý monastier vlastnej cirkvi, podľa kán. 432“.

Tento normatív sa uplatňuje aj na prijatie východných kandidátov do noviciátu rehoľného inštitútu niektorej inej východnej cirkvi *sui iuris* (rády, kongregácie a spoločnosti apoštolského života; porov. kán. 517 § 2 a kán. 559 § 1 KKVC).³⁹

Je treba poznamenať, že dovolenie, o ktorom sa vraví v kán. 451 a v kán. 517 § 2 KKVC, sa vyžaduje k dovolenosti (*ad liceitatem*). Zatiaľ čo na prestúpenie (*transitus*) východného mnícha alebo rehoľníka s doživotnými sľubmi do monastiera alebo rehoľného inštitútu niektorej inej cirkvi *sui iuris*, vrátane latinskej cirkvi, sa vyžaduje k platnosti dovolenie Apoštolskej stolice (porov. kán. 487 § 4, kán. 544 § 4 a kán. 562 § 1 KKVC). Preto je nesprávna prax v niektorých rehoľných inštitútoch latinskej cirkvi, že východným katolíkom, ktorí žijú v krajinách, kde prevláda latinská cirkev a ktorí by sa chceli stať rehoľníkmi, sa nechá plná sloboda, aby sa rozhodli pre latinský alebo východný obrad. Je treba mať na pamäti, že prijatie východného katolíka do rehoľného inštitútu niektorej inej cirkvi *sui iuris* nespôsobí *ipso facto* jeho začlenenie do tej istej cirkvi.⁴⁰

³⁹ Kán. 517 §2 KKVC predpisuje: „Do noviciátu rehoľného inštitútu inej cirkvi *sui iuris*, bez dovolenia Apoštolskej stolice, nemôže byť nikto dovolene prijatý, ak nejde o kandidáta, ktorý je určený provincií, alebo domu vlastnej cirkvi, o ktorom hovorí kán. 432.“

⁴⁰ Porov. SALACHAS – NITKIEWICZ, *Rapporti interecclesiali*, s. 20–21. Indult na prijatie do noviciátu nejakého rehoľného inštitútu niektorej inej cirkvi *sui iuris* je treba požiadať od Apoštolskej stolice, konkrétne od Kongregácie pre východné cirkvi, a majú ho vyžiadať spolu vyšší rehoľný predstavený a kandidát na prijatie do noviciátu. So žiadosťou je treba poslať dokumentáciu, ktorá dosvedčí osobné údaje kandidáta a udelený krst. V dovolení na prijatie do noviciátu apoštolský indult dovoľuje kandidátovi aj zložiť rehoľné sľuby; ak kandidát chce vstúpiť do klerického rehoľného inštitútu, takisto v ňom dostane dovolenie prijať diakonskú a kňazskú vysviacku. Súčasne sa dovoľuje prispôbenie k obradu rehoľného inštitútu. V prípade, že kandidát chce vstúpiť do noviciá-

Napokon, aby východný kandidát na prijatie diakonskej a kňazskej vysviacky mohol byť ordinovaný latinským biskupom a opačne, žiada sa indult Apoštolskej stolice (porov. kán. 674, kán. 748 § 2 a kán. 752 KKVC; kán. 846 §1, kán. 1015 § 2 a kán. 1021 KKP)⁴¹. Stáva sa totiž, že na území latinských diecéz majú prechodné bydlisko (*domicilium*) východní katolíci, pričom na tom istom území nemajú vlastného hierarchu. Zákonodárstvo katolíckej cirkvi umožňuje, aby pre týchto východných veriacich boli zriadené osobné (personálne) farnosti a zabezpečená pastoračná starostlivosť prostredníctvom kňazov alebo farára toho istého obradu (porov. kán. 916 §§ 4–5 KKVC; kán. 383 § 2 a kán. 1015 § 2 KKP)⁴². Preto latinský diecézny biskup môže inkardinovať do svojej diecézy východného klerika. Latinský diecézny biskup môže aj ordinovať východného kandidáta na prijatie diakonskej a kňazskej vysviacky, po náležitej formácii (porov. kán. 343 KKVC), pre službu veriacich, ktorí patria do tej istej cirkvi *sui iuris*. V tomto prípade je potrebné dovoľenie Apoštolskej stolice (porov. kán. 748 § 2 KKVC; kán. 1015 KKP). Je treba poznamenať, že klerik východného obradu, podriadený latinskému ordinárovi, na vždy zostane začlenený do vlastnej cirkvi *sui iuris*.

---

tu rehoľného inštitútu latinskej cirkvi, po získaní dovoľenia sa bude môcť vo všetkom prispôbiť k liturgickému, teologickému, duchovnému a disciplinárnemu dedičstvu latinskej cirkvi, hoci i naďalej zostáva začlenený do vlastnej východnej cirkvi *sui iuris*. Ak z hocikákeho dôvodu prestane byť členom rehoľného inštitútu latinskej cirkvi, bude sa musieť vrátiť k zachovávaniu pôvodného svojho obradu, a to vo všetkom. Keby bol kandidát prijatý do noviciátu rehoľného inštitútu cirkvi *sui iuris*, odlišnej od svojej, bez dovoľenia Apoštolskej stolice, bude musieť požiadať o zregulovanie svojho vlastného právneho postavenia.

⁴¹ Apoštolská stolica udelí indult, aby nejaký východný katolík, kandidát na prijatie diakonskej a kňazskej vysviacky, bol ordinovaný latinským biskupom v prípade, že novovysvätený je určený pre službu niektorej latinskej diecézy alebo na mieste, kde býva kandidát na svätenie, niet nijakého biskupa svojej cirkvi *sui iuris*. Toto dovoľenie sa najčastejšie udeľuje východným semináristom, ktorí študujú v západných krajinách. Tá istá zásada sa uplatňuje pre prípad nejakého latinského veriaceho, ktorý je ordinovaný katolíckym biskupom niektorej východnej cirkvi *sui iuris*.

⁴² Porov. L. LORUSSO, *Lo statuto giuridico e la cura pastorale dei «Christifideles orientales» nel CCEO e CIC: collaborazione e problematiche interecclesiali nei due Codici*, Bari: Pontificum Institutum Orientale, 1999; idem, „Rapporti tra Gerarchie, orientale e latina, nel servizio pastorale,“ in LORUSSO – SABBARESE (ed), *Oriente e Occidente*, s. 143–171; GEFAELL, „Some Canon Law Issues,“ s. 21–36.

Ascription in a *sui iuris* Church in the Current Legislation of the Catholic Church

Keywords: Rite and *sui iuris* Church; Belonging to the children to the rite; Mutual agreement of the parents; Ascription in a *sui iuris* Church; Valid passage into another *sui iuris* Church

Abstract: The author intends to analyse the discipline of the ascription of a certain *sui iuris* Church and the passage from a certain *sui iuris* Church to another after the promulgation of the *Codex Iuris Canonici* of 1983 and of the *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* of 1990. The traditional rule that children belong to the rite of the father, in a marriage in which the parents belong to different *sui iuris* Churches, has never been questioned in canon law. After the promulgation of the *CIC* and the *CCEO*, which contemplate the possibility of the ascription of children in the *sui iuris* Church to which the mother belongs “... si ambo parentes concordī voluntate petunt”, there have arisen several difficulties in this matter. More serious misunderstandings actually arise mainly in the interpretation of the above-mentioned “mutual agreement” of the parents, and their eventual implicit or explicit intention of ascription of the child in the rite to which the mother belongs.

Prof. P. Miroslav Konštanc Adam, O.P.
Pontificia Università S. Tommaso
d'Aquino (Angelicum)
Largo Angelicum, 1
00184 Roma, Italia
adam.miroslav@gmail.com